

I henhold til adresseliste

Saksbehandler, innvalgstelefon

Kristin Lugg, 69 24 75 58

Oppstart av verneprosess for utvidelse ved Gyrihelleren og Sæter i Indre Østfold

Statsforvalteren melder med dette oppstart av verneprosess for 2 utvidelser av eksisterende naturreservat i Indre Østfold kommune. Hensikten med meldingen er å innhente synspunkter og sikre medvirkning før det lages et konkret verneforslag. Innspill sendes til Statsforvalteren i Oslo og Viken innen 22. januar 2024.

Melding om oppstart

I samsvar med naturmangfoldloven § 42, melder Statsforvalteren med dette oppstart av verneprosess for utvidelse av:

- **Gyrihelleren naturreservat**, Indre Østfold kommune, 142 dekar utvidelse, 1 eiendom
- **Sæter naturreservat**, Indre Østfold kommune, 112 dekar utvidelse, 1 eiendom

Aktuell verneform er naturreservat etter naturmangfoldloven § 37. Naturfaglige rapporter og kart over områdene kan sees på Statsforvalterens hjemmeside, <https://www.statsforvalteren.no/nb/oslo-og-viken/>, under miljø og klima, eller oversendes per post ved forespørsel. Vi gjør spesielt oppmerksom på at avgrensningene ikke er et verneforslag, men er det arealet som skal utredes videre i verneprosessen.

Områdene er tilbudt for vern av skogeierne selv gjennom ordningen med frivillig vern av skog.

Om formålet med vernet og områdene

Skogvernet skal bidra til at ingen arter og naturtyper utrykkes og at et representativt utvalg av norsk natur bevares for kommende generasjoner. Halvparten av alle truede arter i Norge, og en rekke truede naturtyper, finnes i skogen. De aller fleste av disse artene er knyttet til den eldste, urørte skogen. Veldig mange arter av insekter, sopp og flere fuglearter er avhengig av gammel skog og død ved. Ved vern får skogen bestå og utvikle seg fritt, og mange arters livsmiljø sikres. Skogvern er derfor et viktig og prioritert tiltak for å bevare norsk naturmangfold. Stortinget har satt et mål om vern av 10 % av skogarealet i Norge.

Gyrihelleren naturreservat ligger sørøst for Mysen, nordvest for Ørje, like vest for Steinsvannet. Formålet med naturreservatet er å bevare et relativt lite påvirket skogområde i lavereliggende grunnfjellsstrøk i sørøst-Norge, like over marin grense, med naturlig forekommende arter, naturtyper og økologiske prosesser. Området består av større arealer gammelskog, overveiende med fattige skogtyper og er et viktig leve- og oppvekstområde for skogsfugl.

Utvidelsesforslaget ligger øst for eksisterende naturreservat og er en del av et større skogbrannområde som brant sommeren 2023. Den brente skogen er av typen bærlyngfuruskog, hovedsakelig på lav bonitet. Skogbrann er en naturlig del av dynamikken i boreale barskoger og gjennom tidene har vi også brukt brenning som kultiveringstiltak. Med effektive slukningsmetoder og endret skog- og utmarksforvaltning, har både antallet branner og brannpåvirkede skogarealer blitt kraftig redusert det siste århundret.

Skogbranner endrer skogstrukturen og skaper unike og varierte kvaliteter og elementer som er viktig for en rekke dyr, planter, insekter, sopp, moser og lav. Flere arter er direkte avhengig av skogbrann, og av disse er omtrent 40 arter sjeldne og trua. Noen arter er knyttet til brannskadde trær, andre til brent død ved, naken mineraljord og brent bakke. Den langsiktige overlevelsen av slike branntilknyttede arter er avhengig av jevnlig skogbranner og tilgang til arealer med brent skog som får utvikle seg fritt etter brannen. Livsmiljøene som skapes ved skogbrann, er også fordelaktige for en rekke andre arter. En skogbrann har positive effekter på naturmangfoldet både på kort, mellomlang og lang sikt, i opptil flere hundre år.

Dette brannfeltet er nå et verdifullt livsmiljø for brannavhengige og brannbegunstigede arter. Totalt sett vurderer Statsforvalteren at tilbudsområdet vil kunne bidra til å oppfylle mangler knyttet til vern av brent skog i skogvernet og kvalifiserer for vern etter naturmangfoldloven.

Kartleggingsrapport for utvidelse ved Gyrihelleren kommer i 2024, og vil bli lagt ved når området sendes på høring.

Sæter naturreservat ligger langs østsiden av Øyeren ved Båstad. Utvidelsesforslaget er sør for eksisterende naturreservat og består av en vestvendt skråning med innslag av små ravedaler. Skogen er i hovedsak fattig og bardominert, men har verdifulle løvdominerte partier med død ved knyttet til mindre bekker/raviner. Det er flere store eiketrær i området, og variasjonen i både boreale og edlere løvtrær er stor. Det inngår noen granplantefelt og noe gjengrodd kulturmark.

Av rødlistede naturtyper er det registrert rik edelløvsskog (NT) innenfor det kartlagte området. Av rødlistearter ble det kun registrert gulspurv (NT), men tidligere er det registrert bleikfiol (EN), lind (NT) og marianøkleblom (VU) i området. Området vil kunne bidra til å dekke mangler i skogvernet knyttet til rik edelløvsskog og skog i lavlandet, og bidra til et større areal og mer variasjon i eksisterende reservat. Den fattigere skogen mellom disse kan ha en viktig funksjon ved å bidra med areal samt å knytte naturverdiene sammen i et økologisk nettverk. Restaurering av granplantefelt kan skje ved fri utvikling, men det kan være aktuelt å sette inn tiltak for å etterlikne en naturlig skogdynamikk. Enkelte eiker bør fristilles. Totalt sett vurderer Statsforvalteren at tilbudsområdet vil kunne bidra til å oppfylle manglene i skogvernet og kvalifiserer for vern etter naturmangfoldloven.

Du kan lese mer om området i den naturfaglige rapporten som er lagt ut på Statsforvalterens hjemmeside.

Hva innebærer vernet?

Vern av et område som naturreservat vil medføre at ingen kan foreta seg noe som forringer verneverdiene og at vegetasjon og dyreliv er vernet mot skade og ødeleggelse. Dette innebærer forbud mot hogst, fysiske inngrep og motorferdsel. Bruk av områdene til blant annet friluftsliv, jakt, fiske, bær- og sopplukking vil derimot være tillatt. Hvilke bestemmelser som gjelder for det enkelte område, blir beskrevet i verneforskriften når verneforslagene kommer på formell høring.

Innspill og videre prosess

Statsforvalteren melder nå oppstart av verneplanarbeid for å innhente synspunkter og sikre medvirkning før det utformes et konkret verneforslag. Vi vil gjerne ha opplysninger om naturverdier og brukerinteresser, og ønsker innspill som kan bidra til gode løsninger for både bruk og vern. Vi ber fylkeskommunen og kommunen vurdere hvordan lokale og regionale planer best kan tilpasses verneforslagene.

Etter gjennomgang av kommentarer til oppstartsmeldingen og drøftinger med grunneierne og deres organisasjoner, vil verneforslaget med detaljert områdeavgrensning og verneforskrifter sendes på høring med frist på to måneder for å komme med uttalelse. I høringen vil det også gis en nærmere beskrivelse av områdene. Etter høringen vil Statsforvalteren gå gjennom uttalelser, gjøre eventuelle justeringer og sende vår tilrådning for vern til Miljødirektoratet. Endelig vernevedtak fattes av Kongen i Statsråd.

Ved frivillig vern forutsettes det at grunneierne og staten blir enige og inngår avtale om erstatning, avgrensning og vernebestemmelser før vernevedtak. Det er inngått slik avtale for utvidelse ved Gyrihelleren. Ved Sæter er det avklart at det kan meldes oppstart av verneprosess. I løpet av prosessen vil forhandlingene avklare om det er grunnlag for en endelig avtale ved utvidelse av Sæter også.

Merknader til oppstartsmeldingen

Merknader til oppstartsmeldingen og innspill til verneplanarbeidet sendes pr e-post til sfovpost@statsforvalteren.no, eller som brevpost til: Statsforvalteren i Oslo og Viken, Postboks 325, 1502 Moss.

Frist for å komme med merknader er 22. januar 2024.

Dette brevet sendes til grunneiere og andre aktuelle høringsinstanser lokalt, regionalt og sentralt.

Ta gjerne kontakt med Statsforvalteren dersom du har spørsmål.

Med hilsen

Karsten Butenschøn
seksjonssjef
Klima- og miljøvernabdelingen

Kristin Lugg
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent